

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Nr.11064/2286/III-5/2016

Către

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În temeiul art.471 din Codul de procedură penală, vă
sesizăm cu

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

în vederea interpretării și aplicării unitare a dispozițiilor art.485 alin. 1 litera b teza I din Codul de procedură penală privind respingerea acordului de recunoaștere a vinovăției, în ipoteza în care consimțământul, valabil exprimat de inculpat în faza de urmărire penală pentru încheierea acestuia, este retras în fața instanței de judecată

Examenul jurisprudenței existente în materie evidențiază două orientări, relevând caracterul neunitar al acesteia.

¹ "Instanța (...) respinge acordul de recunoaștere a vinovăției (...) dacă nu sunt îndeplinite condițiile art. 480-482 cu privire la toate faptele reținute în sarcina inculpatului, care au făcut obiectul acordului (...)."

I. Într-o opinie, minoritară, instanțele au respins² acordul de recunoaștere a vinovăției în ipoteza retractării, cu ocazia ascultării inculpatului, conform art. 484 alin. 2 din Codul de procedură penală, a consimțământului valabil exprimat în cursul urmăririi penale.

În această orientare s-a susținut că legiuitorul nu a prevăzut caracterul absolut al acordului de recunoaștere a vinovăției, astfel încât, în ipoteza în care inculpatul înțelege să-și retragă consimțământul în fața instanței de fond, nu se poate dispune condamnarea acestuia în temeiul unui acord asupra cărui a revenit și pe care nu-l mai accepta. În concluzie, s-a apreciat că inculpatul poate reveni asupra acordului încheiat cu procurorul până la soluționarea acestui acord de către prima instanță, invocându-se în acest sens opinia exprimată în literatura de specialitate conform căreia inculpatul trebuie să își manifeste în fața instanței voința de a încheia acordul de recunoaștere a vinovăției, acesta fiind momentul până la care el poate reveni asupra manifestării inițiale de voință, exprimată în fața procurorului³ (Anexele 1 – 3).

II. Dimpotrivă, potrivit opiniei majoritare, în aceeași ipoteză acordul de recunoaștere a vinovăției a fost admis, invocându-se prevederile art.485 alin.1 lit.b din Codul de procedură penală, care reglementează expres și limitativ situațiile în care instanța poate dispune respingerea acordului. Astfel, s-a susținut că retragerea consimțământului, nefiind reglementată în mod expres de lege, nu poate opera atâta timp cât consimțământul a fost exprimat anterior în mod valabil și au fost îndeplinite condițiile legale imperative care reglementează conținutul și forma acordului de recunoaștere. A admite caracterul retractabil al consimțământului inculpatului care a încheiat cu procurorul un acord valabil de recunoaștere a vinovăției ar însemna să se accepte întârzieri nejustificate în soluționarea pricinilor și, prin aceasta, ineficiența unei proceduri legale menite să scurteze durata proceselor (Anexele 4 – 19).

² În temeiul art. 485 alin. 1 litera b teza I din Codul de procedură penală

³ C. Ghigheci, în N.Volonciu ș.a., *Noul Cod de procedură penală comentat, Ediția a 2-a revizuită și adăugită*, Ed.Hamangiu, 2015, p.1275

În susținerea acestui punct de vedere a fost invocată opinia exprimată în doctrină⁴ potrivit căreia inculpatul nu poate să revină asupra recunoașterii efectuate în cursul urmăririi penale, deoarece consimțământul său, materializat atât în declarația expresă, cât și prin semnătura aplicată pe actul ce conține acordul de recunoaștere a vinovăției, face dovada exprimării propriei voințe. Ca atare, valabilitatea consimțământului nu ar putea fi reexaminată decât dacă există probe certe (ca de exemplu, o hotărâre judecătorească de condamnare) că a fost obținut prin încălcarea principiului loialității în administrarea probelor.

În același sens, al caracterului irevocabil al consimțământului valabil exprimat de inculpat în fața procurorului la încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției, s-a concluzionat și cu prilejul întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor penale ale curților de apel, desfășurată la Brașov în perioada 4 – 5 iunie 2015.

Acest punct de vedere este împărtășit și de instanța supremă care, într-o decizie de speță, a arătat că „soluția de respingere a acordului de recunoaștere a vinovăției, reglementată de art.485 alin.1 lit.b din Codul de procedură penală, nu presupune existența și verificarea condiției de menținere ori de retractare a consimțământului exprimat de inculpat la momentul încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției, ceea ce, într-o interpretare logică, înseamnă că inculpatul nu-și poate retrage consimțământul, rolul judecătorului fiind acela de ratificare a acordului de voință al celor două părți implicate, de aplicare a pedepsei și individualizare a acesteia potrivit criteriilor generale și speciale de individualizare” (Anexa 19).

Apreciez că soluția legală în materie este ilustrată de această din urmă orientare jurisprudențială.

Procedura acordului de recunoaștere a vinovăției cunoaște două etape: încheierea acordului în faza de urmărire penală și verificarea,

⁴ G. Bodoroncea, în M.Udroiu (coordonator), *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, Ed.C.H.Beck, București, 2015, p.1239

respectiv confirmarea ori infirmarea acordului de către instanță, în faza de judecată.

Prima etapă, cea a încheierii acordului, presupune satisfacerea exigențelor legale, de fond și formă (art. 478-483 din Codul de procedură penală) impuse manifestării de voință a celor doi titulari ai actului pentru a-și produce, prin intermediul instanței, efectele.

A doua etapă, cea a verificării acordului, presupune două momente. Primul dintre acestea este cel al unei verificări mai întâi, prealabile a condițiilor de formă, cu posibilitatea acoperirii omisiunilor (conform art. 484 alin. 1 cu referire la art. 482 și art. 483 din Codul de procedură penală), respectiv verificarea condițiilor de fond (de pildă, din probele administrate în faza de urmărire penală, rezultă suficiente date cu privire la existența faptelor pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală și cu privire la vinovăția inculpatului).

Al doilea moment este cel al pronunțării soluției pe baza rezultatului verificărilor anterior menționate.

În esență, activitatea instanței este una de verificare în vederea validării sau nu, a condițiilor necesare încheierii acordului; instanța verifică un acord deja încheiat, astfel că analiza pe care o face se raportează la existența condițiilor legale la momentul încheierii în faza de urmărire penală a acordului.

Prin urmare, și existența consimțământului valabil exprimat trebuie verificată în raport cu momentul în care acesta a fost dat și care se situează exclusiv în faza de urmărire penală. În acest sens pledează și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia acordurilor de recunoaștere a vinovăției. Astfel s-a arătat că instanța verifică dacă acordul respectiv a fost încheiat în conformitate cu normele substanțiale și procedurale aplicabile și dacă inculpatul l-a încheiat în mod voluntar și în deplină cunoștință de cauză, dacă există dovezi care susțin vinovăția recunoscută și dacă termenii acordului sunt adecvați (*Natsvlishvili și Togonidze c. Georgia*, 29.04.2014, paragrafele 65, 66, 93). Așadar, odată constatate, de către instanță, îndeplinite condițiile de fond și formă cu ocazia încheierii acordului, nu există posibilitatea inculpatului de a reveni și *voluero* asupra consimțământului.

În concluzie, ceea ce verifică instanța, raportat la consimțământ,

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

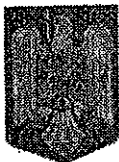
cu ocazia ascultării inculpatului conform art. 484 alin. 2 din Codul de procedură penală (cu eventuale efecte consacrate în soluția prevăzută de art. 485 alin. 1 litera b teza I cu referire la art. 482 litera g din același cod) este dacă consimțământul inculpatului, atunci când a fost exprimat, a fost rezultatul unei decizii libere, voluntare. Nu există nicio justificare care să abilitaze instanța să verifice dacă inculpatul își menține consimțământul valabil exprimat în faza de urmărire penală, odată ce a constatat valabilitatea acestuia în momentul exprimării. Instanța trebuie să dea efect acordului de recunoaștere a vinovăției. Dând posibilitatea inculpatului de a-și retrage consimțământul valabil exprimat, instanța conferă acestuia un drept procesual în afara legii și care generează efecte juridice contrare, cel puțin, rațiunilor și principiilor care guvernează instituirea acordului de recunoaștere a vinovăției, astfel cum aceasta este reglementată. Astfel, în condițiile în care acordul de recunoaștere a vinovăției este și un act de sesizare a instanței, posibilitatea inculpatului de a-și retrage consimțământul valabil exprimat, afectează, cu efect retroactiv, legalitatea actului de sesizare; în acest mod, indirect și implicit, îi se recunoaște inculpatului calitatea de titular al sesizării alături de procuror. Cum actul de sesizare este și actul prin care se exercită acțiunea penală în vederea tragerii la răspundere, inculpatul devine și cotitular al acțiunii penale.

Fără îndoială, există ipoteze în care acțiunea penală este supusă principiului disponibilității, însă acestea vizează persoana prejudiciată prin infracțiune, nicidecum inculpatul.

Pentru acest motiv, nu poate fi purtată opinia doctrinară⁵ potrivit căreia unele elemente specifice procesului civil, cum ar fi principiul disponibilității, își fac loc în procedura penală, ceea ce conduce la consecința că interpretarea normelor care reglementează elementele de justiție negociată sa fie făcută în acord cu acest principiu, iar nu prin prisma principiului oficialității, care este specific procesului penal⁶.

Pe de altă parte, a accepta disponibilitatea, în sensul menționat, al posibilității inculpatului de a-și retrage în instanță consimțământul valabil exprimat în faza de urmărire penală, impune a accepta și principiul consensualismului, de asemenea, specific procesului civil. Aceasta ar

⁵ C. Ghigheci, în N. Volonciu, A.S. Uzlaşu s.a., *Noul Cod de procedură penală comentat*, 2014, p. 1193

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

însemna recunoașterea și pentru procuror a posibilității de a reveni asupra acordului, în fața instanței. Or, o asemenea ipoteză nu numai că nu are suport legal, dar este și de neconceput fie și numai pentru faptul că pune sub semnul inutilității întreaga activitate procesuală desfășurată până în acel moment.

Mai mult, concluzia vizând caracterul irevocabil al consimțământului valabil exprimat de inculpat la încheierea acordului de recunoaștere rezultă și din analogia cu procedura simplificată a recunoașterii învinuirii, în cadrul căreia nu este posibilă revenirea asupra manifestării exprese de voință exprimate la momentul recunoașterii învinuirii.

Prin urmare, pentru aceleași rațiuni ce stau la baza manifestării de voință irevocabile în cadrul recunoașterii învinuirii, nici în cazul acordului de recunoaștere a vinovăției nu poate opera o revenire, retractare ori retragere a consimțământului inculpatului exprimat în fața procurorului, câtă vreme acesta nu este afectat de vreun viciu de consimțământ.

Având în vedere cele expuse, vă solicităm să constatați că problema de drept a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești și printr-o decizie obligatorie, să stabiliți modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale, conform art. 474 din Codul de procedură penală.